

ВОЛИНСЬКІ ЕПАРХІАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Часопис
Волинської єпархії
Київського Патріархату

№3 (4)
березень 2005 року

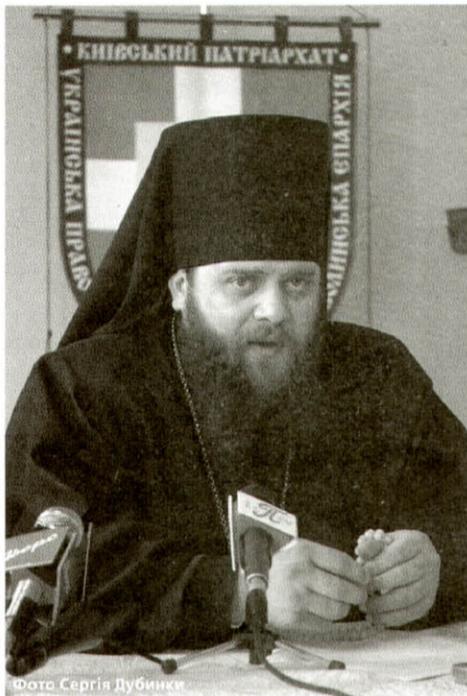

Фото Сергія Дубинки

Про те, що піст заповіданий Самим Богом, неодноразово свідчить Священне Писання. У старозаповітному пророцтві святого Іоанна сказано: «Але і нині ще говорить Господь: наверніться до Мене всім серцем своїм у посту, плачу і риданні. Роздирайте серця ваші... і наверніться до Господа відпущення своїх гріхів та достойно приступати до Причастя, згідно з Христовою Заповідю».

У книзі святого пророка Іоан розповідається, що цар нинівський, почувши пророцтво Іоані про загибелю міста, зняв із себе царське облачення й одягся у веретище, сів на попел і повелів оголосити підданим, щоб ні люди, ні худоба нічого не їли, не пили, а щоб сильно волали до Бога, і щоб кожен навернувся від злого шляху свого і від насильства рук своїх (Іона 3:6-8).

Про те, як поступав цар Давид, він сам згадує у псалмах, — «одягався в одежу скорботи, смиряв постом душу мою» (Пс. 34:13); «коліна мої знесилі від посту» (Пс. 108:24).

Сам Спаситель поступав сорок днів і ночей, «залишивши нам приклад, щоб ми йшли по слідах Його» (1 Пет. 2:21). У Євангелії від Матфея читаємо, що Христос, вигнавши біса з юнака, сказав апостолам: «Цей же рід виганяється тільки молитвою і постом» (Мф. 17:21).

Свого часу Православна Церква досить сурово ставилася до посту своїх вірних, про що свідчить 69-те правило святих апостолів: «Якщо єпископ, пресвітер, диякон... не поститься в часі Великого посту й протягом року в середу і п'ятницю — нехай буде позбавлений сану, хіба що перепоною до посту є хвороба. Якщо мирська людина не поститься — нехай буде відлучена від Причастя».

Як постити? Отже, християнин, який прислухається до волі Божої, усвідомлює потребу постити. Але далеко не всі християни знають, як потрібно постити правильно. Багато хто помилково вважає піст лише стриманням від певної їжі.

Істинний же піст — це, найперше, уникання зла, упокорення лихих пристрастей, приборкання язика, посилення боротьби з різноманітними гріхами. Деякі постяться тілом, але не постять душою. Хтось у часі посту не їсть м'яса, але переповнений злими помислами, словами, справами. Яка ж їм від цього користь?

Під час Великого посту докладаймо всіх зусиль, щоб прикрасити себе смиренням, стриманістю, покаянням та ряснimi плодами любові до Бога і близніх. Досягаючи саме такої мети, використовуймо різні засоби, серед яких і обмеження в їжі.

Святитель Іоан Золотоустий каже, що хто постує істинно і нелицемірно, той наслідує Христа, вже на землі уподобіється ангелам, входить у спілкування з апостолами і досягає переродження своєї природи: з неправедного — стає праведним, зі злого — добрим, з нечестивого — благочестивим... Як лікар, вилікувавши хворого, забороняє йому робити те, від чого походить хвороба, так і Христос після Хрещення встановлює піст.

Нехай же Бог допоможе нам достойно провести ці святі дні, долучитись до радості воскреслого Спасителя і бути добрими дітьми Церкви Господньої на землі, а в майбутньому — дітьми Царства Небесного.

Закликаю на всіх Боже благословення для звершення Богоугодних справ задля спасіння душ та слави Божої.

14 березня 2005 р., Луцьк

Преосвящений + Михаїл єпископ Луцький і Волинський

З ЦЕРКОВНОГО КАЛЕНДАРЯ

22 березня —

сорок мучеників севастійських

...Це сталося 312 року, за рік до остаточного припинення гонінь на християн у Римській імперії.

Воєводі Агриколаєві доповіли, що серед офіцерів його полку є таємні сповідники віри Христової. Спершу воєначальник викликав їх і ласкаво пообіцяв, що коли відречуться від Христа, матимуть царські милості. Але ті рішуче відмовилися. Тоді Агриколай наказав готовувати знаряддя для тортуру. На це один із затриманих — Киріан — сказав: «Не забувай, яка в тебе посада. Не маєш влади карати нас тілесно. Донеси імператору і жди повеління».

Урешті-решт до міста Севастії прибув уповноважений імператора Лісій. Арештованих привели на військовий суд.

— О, ці воїни варті того, щоб отримати виці чини!.. Імператор зробить це для вас, якщо ви, корячись його волі, повернетесь до богів своїх предків. Інакше — позбавitezь усього, — мовив Лісій.

— Не тільки воїнський чин, а й тіла наші візьми од нас, — відповіли ті.

Тоді Лісій повелів поставити християн в озеро посеред льоду, а на березі спорудити лазню.

Наступні події змальовують у своєму романі «Первоцвіти», що вийшов 1999 р. у

львівському видавництві «Добра книжка», письменник Р. Брезіцький.

Передання оповідає, що охоронець, вражений стійкістю християн, із яких лише один зрадив, — увірував у Христа, побіг і став у гурті засуджених, так сподобившись разом з ними мученицького вінця.

Минала перша важка година. Дужий на горло раб безнастянно вигукував:

— Поспішайте до лазні! Тут чекає на вас тепло і порятунок! Вродливі рабині вмить виженуту холод з вашого тіла і розітрутуть пахучими маслами. Поспішайте! Кілька відважних кроків — і ви врятовані!

У більшості в'язнів від холоду ноги до колін посиніли. Арештанти збилися докути, мов ті ягната перед лицем небезпеки.

А раб все зманював їх до лазні.

Раптом від гурту в'язнів відокремився один чоловік. На очах у всіх він швидко перебіг крижане поле, скочив на берег і попрямував до лазні. То був римлянин Марко. Ніхто із братів його не зупиняв...

Марко добіг до лазні, шарпнув до себе двері. Гаряча пара ледь не ошпарила лице. Він зупинився, скопився за груди, зігнувся — видно, дихання йому забило — так і повалився, скрученій, на поріг...

Вивіян втратив відчуття болю. Тіло, ніби

серця, без пульсування крові... Зорі стали близчими, ніж будь-коли. Він уже не молився словами молитви, лише безупину повторяв: «Ісусе, Боже наш... Ісусе, Боже наш...»

Гот Теодул відчував, як ходод пронизує йому кістки і, мов по трубах, підіймається ними все вище, штовхаючи поперед себе шматок гострого льоду, котрий на ходу зблішується, розростається, розтрощуючи кістки. Спершу в пальцях, далі в голівках, у колінах, у стегнах, у тазу, в хребті...

У Лисімаха замерзання спершу дало про себе знати в тих місцях, де зарубцювалися старі рани. Звідти воно розтікалося по всьому тілу, по крові, поволі перетворюючи його у льодову скульптуру...

Уже було далеко за північ. Смерть, що прийшла під виглядом сну, забрала ще чотирьох: Домна, Євноїка, Івана, Екдита... Кандид молився і плакав. Ті слози так і залишилися крижинками на щоках, на вусах, на вустах...

Нараз небо стало ясним-ясним, ніби хтось зірвав завісу холодної туманної ночі. Спочатку багатьом здалося, що ринув сніг. Але ніякий сніг землі не сягнув. А ясність неба різала очі, як сонце. Вражені люди ховали погляди під дашками долонь, скилия голови додолу, немов осоромлені. Лише в'язні на льоду підняли обличчя до

неба і простягнули угому напівскрижані руки. Бо тільки вони там, у висоті, бачили сорок істот, світлих-пресвітих ангелів, схожих на невимовно гарних жінок, котрі несли у руках сорок блискучих вінців, чи то сорок сяйливих корон, чи то сорок золотих обручок...

Підготував Віктор ГРЕБЕНЮК

НОВИНИ

Міжепархіальна зустріч православної молоді

З нагоди Все світнього дня православної молоді в Києві відбулася Міжепархіальна зустріч православної молоді – 2005, в якій поряд з делегаціями від інших областей взяли участь представники Волині – члени Молодіжного православного братства св. Миколи, князя Луцького.

Фото прес-служби Київської Патріархії

З'їзд української православної молоді став доброю нагодою для учасників поділитись здобутками у роботі з дітьми і молоддю та окреслити перспективи цієї ділянки служіння. Також прийнято звернення до єпархій Київського Патріархату з проханням сприяти активішному заполученню молоді до церковного життя, створювати при єпархіях та парафіях молодіжні братства, організовувати молодіжні табори відпочинку, фестивалі, паломництва.

Фото прес-служби Київської Патріархії

Учасників зустрічі привітав Святіший Патріарх Філарет та ректор київських духовних шкіл архієпископ Димитрій.

Якою є православна молодь? Прикро, але більшість думає, що це хлопці-їдівчата, які були охрещені в православному храмі й надалі заходять до нього лише раз на рік посповідатися, цим самим віддаючи данину моді, мовляв «усі так роблять». Як повідомила одна з учасників зустрічі молоді Олія Дерев'янчук, член братства св. Миколи, князя Луцького, той, хто побував на з'їзді православної молоді, мав нагоду пересвідчитись, що це далеко не так. Насправді це молоді люди, які займаються церковним служінням, місійною діяльністю, опікуються дитячими притулками, а також, дбаючи про власне духовне зростання, відвідують духовні школи.

Презентація книги «Досить»

Свою книгу «Досить» у Волинській духовній семінарії презентував відомий письменник Олексій Добко.

У виданні оповідається про сталінські репресії, війну, хрущовську відлигу, голодомори та розстріли; як безбожна влада нищила храми, ікони, розправлялася зі священнослужителями. Також у виданні подається статистика заарештованих і депортованих до Сибіру.

У презентації взяли участь ректор семінарії протоієрей Іван Нідзельський, викладачі та вихованці семінарії.

РОЗПОРЯДЖЕННЯ КЕРУЮЧОГО ЕПАРХІЄЮ

Протоієрея Івана Боніса призначено обслуговувати Свято-Михайлівську церкву в с. Вільхівка Ковельського районного благочиння (указ №18 від 28 лютого 2005 р.).

Священика Василя Ковальчука призначено священиком Свято-Володимирського храму у Володимири-Волинському (указ №13 від 2 березня 2005 р.).

Священика Миколая Вакулінського звільнено від обов'язків настоятеля Свято-

Хрестовоздвиженського храму у с. Покашів Ківерцівського благочиння, зараховано поза штат Волинської єпархії (указ №18 від 8 березня 2005 р.) та позбавлено права носіння золотого наперсного хреста за порушення церковної дисципліни (указ №19 від 8 березня 2005 р.).

Священика Олександра Добросока призначено настоятелем Свято-Хрестовоздвиженського храму у с. Покашів Ківерцівського благочиння (указ №20 від 8.03. 2005 р.).

2005-ИЙ – РІК КАФЕДРАЛЬНОГО СОБОРУ СВЯТОЇ ТРІЙЦІ В ЛУЦЬКУ

Цього року виповнюється 250 літ від завершення будівництва в Луцьку Свято-Троїцького кафедрального собору та 125 років з часу його освячення як православного храму.

Фото Сергія Дубинки

З ініціативи преосвященного єпископа Луцького і Волинського Михаїла Управління Волинської єпархії Київського Патріархату оголосило 2005-ий – роком кафедрального собору Святої Трійці в Луцьку та планує низку заходів. Про це йшлося на прес-конференції, яку дав представникам ЗМІ владика Михаїл 4 березня.

Для здійснення задуманого, повідомив преосвящений, найближчим часом розпочне роботу оргкомітет, в який окрім представників Церкви увійдуть посадовці облдержадміністрації, облради, міськради, ВДУ ім. Лесі Українки та краєзнавчого музею.

У рамках ювілейного святкування протягом 2005 року планується завершити ремонт храму та будівництво каплиці-ротонди, провести повну реконструкцію передсоборової площа, виготовити кивоти та ікони преподобного Агапита Печерського й віфліємських немовлят-мучеників, видати брошюри, буклети та листівки, організувати паломництва, наукову конференцію, духовні концерти, конкурси та, безумовно, гідно відсвяткувати храмове свято.

ВІШАНУВАННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

9 березня з нагоди 191-ї річниці від дня народження Тараса Шевченка вихованці Волинської духовної семінарії прослухали лекцію «Тарас Шевченко – безвірник чи палкій християнин?», яку прочитала філолог Міла Хоміч. Розповідаючи біографію великого поета, лектор довела, що Шевченко дійсно був глибоко віруючим християнином. А саме це свого часу намагалися заперечувати атеїстична радянська влада.

У чергову річницю упокоєння Великого Кобзаря, 10 березня, преосвящений єпископ Луцький і Волинський Михаїл у співслужінні священнослужителів кафедрального собору Святої Трійці в Луцьку та духовенства луцького міського благочиння відправив панаходу за упокій душі Тараса Шевченка перед його пам'ятником у Луцьку.

Під час панаходи поряд молилися представники Волинської облдержадміністрації, облради, луцької міськради, учні та студенти луцьких навчальних закладів, серед яких і вихованці Волинської духовної семінарії. Після Богослужіння владика Михаїл звернувся до присутніх із проповіддю, в якій відзначив: «Шевченко – це людина, яка проповідує нам свободу, віру, любов до Бога, біжнього та Батьківщини понад усе... Тому, згадуючи Великого Кобзаря, який

закликав до боротьби за волю і свободу, не забуваймо, що часто ми самі себе робимо рабами. Насамперед, щодо залежності від гріха...»

Фото Сергія Дубинки

Сторінку підготував прот. Віталій СОБКО

Паломництво до Білівського монастиря

Нещодавно відбулась чергова паломництва поїздка дітей Центру християнського виховання дітей і молоді, священиків Луцького районного благочиння та вихованців Волинської духовної семінарії, яку традиційно організував благочинний Луцького району протоієрей Богдан Возняк.

Прочані прибули до жіночого монастиря Різдва Пресвятої Богородиці в с. Білівські Хутори Рівненської області. Цього дня, коли вшановується Білівська чудотворна ікона Богородиці, прочані оглянули обитель, молитвою вшанували чудотворний образ та приступили до Сповіді й Причастя.

Зустріч владики з шахтарями

2 березня преосвящений єпископ Луцький і Волинський Михаїл зустрівся з керівництвом та колективом нововолинської шахти №1.

Владика опустився в шахту на глибину 350 метрів і, оглядаючи виробничий процес, ознайомився з роботою шахтарів, поспілкувався з ними та благословив на успішну й безпечну працю.

Благословення новопризначенному керівникові волинського УМВС

4 березня преосвящений єпископ Луцький і Волинський Михаїл разом із соборним духовенством освятив кабінет новопризначенною начальника Управління міністерства внутрішніх справ України у Волинській області полковника Михаїла Лебедя.

Фото прот. Віталія Собка

Вітаючи нового керівника волинської міліції, владика подарував йому Біблію, побажав Божого благословення у нелегкій справі та підкреслив, що для тих, хто справді є завжди з Богом, – під силу будь-які складні завдання.

Фото прот. Віталія Собка

Після чину освячення єпископ Михаїл та полковник Михаїло Лебедь обговорили перспективи плідної співпраці Церкви й міліції.

Співпраця Церкви із Союзом Українок

З нагоди 120-річчя українського жіночого руху 10 березня в Луцьку на базовому медичному коледжі відбулася міжбласна науково-практична конференція «Український жіночий рух: традиції та сьогодення».

На запрошення організаторів, Волинського відділення Союзу Українок та медичного коледжу, в роботі конференції взяли участь преосвящений єпископ Луцький і Волинський Михаїл, ректор Волинської духовної семінарії протоієрей Іван Нідзельський та викладач семінарії священик Михаїло Савка.

Владика Михаїл, виступаючи з вітальним словом, зазначив, що українські жіночі рухи зіграли велику роль не лише в державотворенні, але й у відродженні незалежної Української Православної Церкви.

Учасників конференції також привітав хор Центру християнського виховання дітей і молоді (керівник – Тетяна Толочко), який виконав кілька духовних піснеспівів.

ПАМ'ЯТІ ВЛАДИКИ

БОГОМ ОБРАНИЙ

**16 березня виповнюється рік
від дня смерті митрополита
Луцького і Волинського Якова**

30-ті роки виявилися надто складними для українського народу. Культ особи, репресії, концтабори, нищення церков і повне зубожіння людей. Однак це не могло перекреслити духовності - єдиного, що тримало людей і допомагало вижити. Саме тоді, 5 жовтня 1931 року, народився Іван Панчук, якому згодом судилося вписати свою сторінку в розвиток української держави і церкви. Зростати довелося в бідності, а згодом на війні загинув батько. Мати лишилася з п'ятьма дітьми.

Дитинство

— Я пішла до неї просити, щоб він допоміг пасти худобу, — згадує односельчанка Домна Панчук. Але виявилося, що він не має навіть чого вдягнути. Ми з сестрою швиденько пошили йому якісь штани — наступного дня він уже брався і прийшов. Він не був як чужий пастух, а як рідна дитина.

Іван Панчук з дитинства бував у церкві на Богослужіннях. Це було смислом його життя.

В армії

а за те, що заколядував, отримав 10 діб відпустки.

— Він не думав одружуватися, але казав, як всі переженяться, то тоді, може, й я женюся, — згадує односельчанка Галина Нецкар. — Женітесь вже, хлопці. Жонатим буде веселіше. Але така його доля спіткала, що пішов у лавру. Там весь час молився, приходив і казав: «Хлопці, йдіть співайте. Ви ж — як соловейки всі. І я буду з вами».

А коли йому вже старшому сказали, що якщо він стане монахом, то батькам Бог пробачить усі гріхи, Іван остаточно вирішив піти в монастир. До того ж, збулася давня мрія батька, щоб хтось із дітей став ченцем.

У Почаївській лаврі

29 жовтня 1958 року Івана Панчука постригли у чернецтво з іменем Яків. Через три роки висвятили на священика, а ще через п'ять Яків закінчує Ленінградську духовну академію кандидатом богослов'я. 1969-го возвеличений у сан ігумена, а 8 серпня 1974 року на прохання керуючого Львівсько-Тернопільською єпархією священноархімандрита владики

Миколи (Юрика) Патріарх Пимен призначає отця Якова намісником Почаївської лаври. Відтоді розпочинається нова сторінка в історії монастиря. За 150 років намісник починає капітальний ремонт усіх будівель, і це ледь не стає причиною його загибелі.

Його колишній односельчанин і секретар отець Анатолій Зінкевич згадує, як на одному із Богослужінь до намісника, який під час читання молитви зняв митру, була підслана невідома жінка. Її тлумачили, що намісник з однодумцями ведуть лавру в унію. І тому якщо вона зробить убивство — то зробить велику користь для церкви. Гострий, як лезо бритви, сікач обмотали хустиною. І вона мала цим сікачем розрубати йому голову. Який результат планувався — чи зовсім убити, чи паралізувати, — ми не знаємо. Уже на слідстві розповідала, що не знає, яким чином, але сікач з леза повернувся іншою стороною — обхуком. Владика захітався. Він думав, що це, можливо, з хорів упав камінець якийсь. І вже вдруге, коли вона хотіла вдарити, її спинали й відправили в міліцію.

Коли майбутній архієрей приїхав на канікули, у лавру його як непрописаного не пускали. І тоді його закрили в Успенському соборі. Цілу ніч він молився перед чудотворною іконою Матері Божої, а коли з'їхалося начальство зачинити собор, голови їм закрутися і вони забули про свою справу.

Тоді, коли отець Яків уже став намісником, до нього приходили й вимагали віддати ключі, щоб у лаврі облаштувати музей, але він відповідав: «У мене ключі на престолі лежать. І я їх вам не дам. Хочете, маєте силу волі, ідіть самі візьміть». Колись так учинив і преподобний Амфілохій, з яким владика Яків дуже дружив.

Боротьба за Українську Церкву

Завдяки старанням владики Якова Почаївська лавра постала у всій своїй красі. Він, можна сказати, її цивілізував. Святиня сяла золотою перлиною, наче вказуючи грішникам на праведний шлях. За такі результати, здавалося б, мали носити на руках. Але коли він став переконувати братію в необхідності створення Української Помісної Православної Церкви, більшість ченців повністю прогінорувала його заслуги — і перед владикою постала загроза вигнання. Його келію швидко оточили.

— Він встиг вийти з корпуса, — згадує отець Анатолій Зінкевич. — І коли хтось із людей крикнув, що Яків втікає — бий Якова, лови Якова! — вони побігли всі в корпус, а владика тим часом боковою доріжкою встиг пройти до воріт і таким чином врятувався. З ним залишилась панагія і 900 рублів, за які тоді не проживеш. Едіне щастя, що я після віїзду на візитацію не загнав машину на територію. Ця машина нам потім довгий час прослужила.

— О 4 ранку чую, стукає хтось до хати, — підхоплює розмову настоятель Свято-Михайлівського храму в рідному селі Лосятин отець Іван Мазурчук. — Відкриваю двері, бачу його перед собою, сумного, засмученого. Кажу: «Що таке? Благословіть, владиченько». А він благословив і каже: «Мене вигнали із лаври». Звичайно, ми прийняли його, сіданок дали. Поклали спати. Коли прокинувся, то про все розповів: «Оскільки вони знали, що я їх схиляв, що на Україні мусить бути Українська Церква, вони все влаштували мені». Під час сніданку побачив, як у мене дуже гарно цвіла квітка. І я так глянув, кажу: «Владико, що це за ознака?» А він подивився, каже: «Це досить хороша ознака. Значить, наша церква розквітне, наша церква укріпиться, і благословення Боже видно в ній. Промисл Божий». І я так

душевно зрадів. І він дійсно з цього часу поїхав до Києва, і з Патріархом Філаретом він ці питання обговорював. І розказував, як вони ридали, плакали, що все так діється підступно, безбожно, але з цього часу церква наша стала організовуватися.

Невзважаючи на те, що лавра так несправедливо вчинила з владикою, він ніколи ні на монахів, ні на саму лавру не говорив нічого поганого. Він завжди вважав її великою святынею, а про монахів казав: «Ну що зробиш — прийде

Іконіон у лаврі (праворуч)

час і вони зрозуміють, що Українська Церква повинна бути, має право бути. Українська церква — це та церква, яку благословив Бог українському народові».

Треба було довести правоту своєї позиції, гуртувати навколо себе священиків, адже духовенство було розділене. Архієреї, які спочатку підтримали створення Київського Патріархату, зrekлися своїх підписів. Довелося все розпочинати спочатку.

— Рішенням Священного Синоду він був призначений єпископом Тернопільським і Кременецьким, — говорить колишній секретар владики Якова отець Анатолій Зінкевич. — І погодившись зі мною, що легше буде розпочинати Київський Патріархат у західному регіоні, ми з ним поїхали. І зрозуміло, що приїхали в нікуди. У моїй квартирі, де лежала паралізована мама, була купа своїх клопотів, у двох кімнатах зробили єпархіальне управління.

Єпископ Всеволод передав йому архієрейську мантю. Таким чином, він показав невизнання заборон московського собору щодо українських архієреїв. І такий явний вчинок представника Вселенського Патріарха свідчило на користь і про ставлення Вселенської Патріархії до подій навколо Української Православної Церкви Київського Патріархату.

Владика як архієрей не поводився зверхнью. Поки я ходив по хліб, то він тим часом, маючи хист до приготування їжі, усе встигав зробити. Я довше купував хліб, а він тим часом встигав приготувати їжу. І щоб я не почувався незручно, все заохочував такими словами: «Ви знаєте, що сьогодні вийшло. Давайте спробуємо». Він створював таку ситуацію, щоб я не відчував дискомфорту. Його простота душевна завжди проглядалася.

— Ми ходили на треби разом, — продовжує спогади отець Анатолій. — Коли я пропонував, щоб він хрестив, він казав: «Давайте ви будете хрестити, а я поспіваю вам». Бувало, одного разу я хрестив — він співав, іншого — він хрестив, я співав. Зрозуміло, що коли була подяка, ми використовували на двох. Це говорить, що людина мала глибоку скромність, простоту душі, розуміла, що благодать Божа — Богом дарована благодать, а не щось привласнене.

Висвята на єпископа

Інколи ми читали правила в квартирі, а частіше — на вулиці під час прогулянки. Напевне, це надокучило жильцям, і жінка, відчинивши вікно, обурилася: «Бурмочуть тут, ходять ті попи, самі не сплять і не дають іншим спати». Він промовчав, потім вибачився, став на східці, перехрестився і сказав: «Дай, Господи, їм спокійно доспати, поки ми тут молимось. Щоб вони не сердися на нас».

За заслуги перед церквою 1993 року владика Яків був піднесений до сану архієпископа, а ще через два — до митрополита. Від 12 квітня 1995 року керував Луцько-Волинською єпархією. Був нагороджений орденами рівноапостольного князя Володимира I і II ступенів. Мав нагороди Єрусалимського і Румунського Патріархатів.

Останні дні життя митрополита

Останні дні свого життя владика дуже хворів. Священики розповідають, що за два тижні до смерті, виходячи з собору, він сказав: «Мабуть, то була остання моя літургія». 15 березня 2004 року він виїхав у Київ на лікування. Помер у лікарні «Феофанія».

— Якраз перед тим я приїхала в Луцьк до сина, — згадує односельчанка митрополита Галина Нецкар. — Підійшла до семінаристів: «Прошу, чи є владика Яків?» А вони до мене: «Він нікого вас не прийме, бо від'їжджає в Київ». Але знайшовся мій син і завів до владики на благословення. «Ангела-хоронителя, бо їду в Київ. Шкода, що вашого чоловіка нема». Це питали семінаристи: «Владико, як ви сидите?» — «Як барон сиджу». Перехрестив, благословив дорогу — поїхали.

Він ніколи не виїдждав без мощовика, котрий носив з собою. Це такий був хрест, в котором були мощі святих отців. І не раз казав, що «я людина грізна, але є Бог святий і є молитви угодників Божих, які не дадуть мені загинути наглою смертю».

Владика Яків спочив у Бозі воїстину на святій землі, яку прославили своїми подвигами угодники Божі. Очевидці розповідають, що коли його відспівували у Володимирському соборі Києва, в небі з'явився хрест. Відійшов у вічність великий духівник.

Фото з родинного архіву

Андрій Гнатюк

ВОЛИНСЬКІ СВЯТИНІ

ХРАМ, НАПОВНЕНИЙ ДУХОМ СВЯТИМ

Його хрести гордо вознеслися над містом. Коли дивишся з висоти, то дерева – мов виструнчені слуги, вартують свого короля. А храм – наче корабель життя, стрімко долає зустрічні хвилі... Уже немає тих дерев, уже немає багатьох людей, які мали певне відношення до собору. А храм – свідок давнини й сучасності – й досі надає притулок стражденим, ображеним, немічним, багатим і бідним – усім, хто усвідомив, що його життєва дорога – то життя з Богом.

Табличка при вході інформує, що Свято-Троїцький собор почали споруджувати 1752 року. За 250 літ він став найвагомішою святою Волині, яка має свою багату історію.

Копись тут був монастир бернардинів. Бернардини – чернечий орден Католицької Церкви. Як і інші, прибули на Волинь після Люблинської унії 1569 року. На той час Луцьк більше, ніж на два століття підпадає під владу Польщі й стає центром Волинського воєводства. Посилувався соціально-економічний і національно-релігійний гніт, йшло повне насадження католицизму й уніанства.

Будівництво собору тривало з 1752 до 1755 року за проектом Павла Гіжицького в стилі пізнього бароко, який поширився у вітчизняній архітектурі та мистецтві наприкінці XVII – у середині XVIII ст., підпавши під вплив місцевих традицій і набувши своєрідних національних рис. Для барокових споруд характерні ефектність, мальовничість і динамічність архітектурних форм, багатство декору, яскраве і контрастне фарбування стін, велика кількість позолоти.

Починаючи з 1831 року, в Луцьку велися дебати навколо необхідності будівництва нового православного собору або пристосування під собор одного з римо-католицьких храмів. Причиною цього стала пожежа 1803 року соборної Братської церкви Воздвиження Чесного і Животворчого Хреста Господнього, а

Покровська церква, яку призначили соборною, була в жалюгідному стані.

На відміну від багатьох інших, луцький Свято-Троїцький кафедральний собор відзначається світлістю – темних фарб там небагато. Хіба що на іконах, які розміщені на розписаних колонах.

Саме слово «собор» означає: головна чи велика церква у місті, монастирі. Окрім цієї риси, луцький Свято-Троїцький знаменитий ще однією. Він кафедральний, оскільки є основним в області, де Богослужіння здійснює архієрей, тобто тут знаходиться його кафедра.

До 1867 року цей храм був костелом, який перебудували пізніше під православну церкву. На місці перехрестя нав було поставлено велику баню, а від фронту, над середньою – нову дзвіницю. У 1876–1879 рр. храм реконструйовано за проектом архітектора В. Растроханова. Перебудову Бернардинського костелу в православний собор було розпочато у квітні 1876 році, а завершено 30 жовтня 1879 року. Під час реконструкції будови за проектом Володимира Шаламова було зведені купол над центральною частиною храму. На західному фасаді, над нартексом споруджено одноярусну дзвіницю.

Соборні мури записують у себе кожну хвилину нашого сьогодення. І через багато літ відкривають своїм сучасникам секрети минувшини. Саме за ними простежується велика історія політичного і культурно-релігійного життя краю. Адже формуються

ті стіни залежно від епохи. Вони бачили багатьох державних і релігійних діячів, митців. Шороку під час фестивалю «Поліське літо з фольклором» у соборі возносять молитви рідною мовою художні колективи з різних країн світу...

У 1920-тих рр. збоку від собору знаходилось воєводство (поштівка)

24 вересня 1880 року собор був освячений. До нашого часу збереглося внутрішнє убранство храму XIX століття з двоярусним різьбленим і позолоченим іконостасом, виготовленим українськими майстрами.

Іконостас є головним акцентом в інтер'єрі собору. Це шестиярусна монументальна споруда з прямими по боках та дугоподібними зверху й знизу обрисами.

Третій ярус відкриває ікона «Тайна вече́ря», над якою вознеслися золотаві ангелята. Вище знаходиться «Усікновення глави Іоана Предтечі». Вінчає іконостас образ «Вознесіння Господнє». І в цьому є своя символіка, адже це творіння, що відкриває шлях у вівтар, ніби єднає увесь храм і його прихожан з небесною обителлю. Увесь інтер'єр неначе піднімається на благословення до Господа.

Інтер'єр собору надзвичайно багатий своїми розписами. 1905 року тут працювали над розписом чеський майстер Ф. Парадялек, а в 1960-х талановита художниця з Острога Лідія Спаська. 1980 року живопис собору, включаючи роботи Л. Спаської, за винятком вівтарного, знову поновлювався. 1904 року вхід на територію собору прикрасився парадною кованою брамою високохудожньої роботи.

На честь 1000-ліття Волинської єпархії в 1992 році на добровільні пожертви віруючих поруч із собором споруджено пам'ятний знак у вигляді хреста з чорного лабрадориту.

Будь-який православний храм не може обійтися без дзвонів, які щодня сповіщають мирянам про початок Служби Божої. За радянських часів валили церкви й дзвони переплавляли на інші потреби, а тими, що лишалися, заборонялося користуватися. Найбільший дзвін луцького Свято-Троїцького собору вилитий 1907 року. Окрім того, використовується ще вісім

дзвонів. Найстаріший з них, де викарбувано рік народження, вилитий 1820 року. За сприяння царя було замовлено на Фінляндському заводі в Москві дзвін вагою 155 пудів, 20 фунтів з написом: «Божію помошію, Царською милостю і стараннями Луцького православного Крестовоздвиженського Братства сооружен сей колокол 1890 року».

Поруч із собором знаходиться Волинська духовна семінарія, яка після закриття під час комуністичного періоду знову відчинила свої двері у 90-х роках. Перший випуск відродженої семінарії датується 1994 р. Тепер її випускники проповідують Слово Боже по всій Україні.

За кілька метрів від храму знаходиться кладовище, де покояться тіла тих, хто правив у соборі Богослужіння та деякі парафіяни. Свого часу тут на священиків рукополагав митрополит Полікарп (Сікорський), який висвячував на отця майбутнього Патріарха Мстислава.

Кожен знає, що під верхнім собором знаходиться нижній. Однак варто зауважити, що

жити, що престольний празник на другий день Трійці – лише у верхньому. У нижньому ж – на Преображення.

З 12 серпня 1992 року Троїцький собор є кафедральним храмом Волинської єпархії Української Православної Церкви Київського Патріархату. 2004 року навпроти собору розпочато будівництво каплички-ротонди для освячення води. Свято-Троїцький собор є пам'яткою архітектури національного значення.

**Підготували Андрій ГНАТЮК
і протоієрей Микола ЦАП**
**У статті використано матеріали
Богдана КОЛОСКА.**

ВІТАННЯ

ХРАМОВІ СВЯТА:

Церква Благовіщення Пресвятої Богородиці у Ковелі (настоятель протоієрей Петро Левочко)

ЮВІЛЕЙ:

протодиякон Ярослав Місюк (диякон кафедрального собору Пресвятої Трійці в Луцьку) – 1 березня – 30 років;

протоієрей Петро Ступінь (настоятель храму Різдва Пресвятої Богородиці в с. Дідичі Ківерцівського благочиння) – 9 березня – 40 років;

священик Іван Гіжицький (настоятель храму свт. Миколая в с. Журавичі Цуманського благочиння) – 13 березня – 50 років;

протоієрей Анатолій Александрук (благочинний Ковеля, настоятель храму великомученика Димитрія Солунського в Ковелі) – 26 березня – 45 років;

протоієрей Іван Пахолок (настоятель храму Воздвиження Хреста Господнього в с. Боратин Луцького районного благочиння) – 7 квітня – 30 років;

священик Миколай Гаківник (настоятель храму св. архістратига Михаїла в с. Конюхи Локачинського благочиння) – 11 квітня – 25 років.

Владика Михаїл, єпархіальне управління та редакція часопису широкомовно вітають церковні громади з храмовими святами, а священиків – з ювілеем!

Вітаємо з днем народження художнього редактора нашої газети, відомого волинського скульптора

Ірину Дацюк
і зичимо міцного здоров'я, злагоди в сім'ї та подальшої плідної праці на благо України та Української Церкви!

До всіх цих вітань приєднуються владика Михаїл та колектив редакції часопису. Хай Ваша щира українська душа зігріває любов'ю кожного учня, а серце наповнюються радістю від результатів Вашої невтомної праці. Хай вогник українства, що незгасно палає у Вашій душі, запалить молодь, якій розбудовувати свою Церкву й державу.

Головний редактор Андрій ГНАТЮК

Редакційна колегія:

Прот. Віталій СОБКО (заступник головного редактора), **свящ. Андрій РОТЧЕНКОВ** (редактор дитячої сторінки), **Ірина Дацюк** (художній редактор), **Віктор ГРЕБЕНЮК** (літературний редактор, коректор), **прот. Віктор ПУШКО**, **Олександр ПАВЛОВІЧ** (верстка та дизайн, ТзОВ «ІНІЦІАЛ»), **Галина МЕЛЬНИК** (набір).

При використанні матеріалів часопису для публікації в інших ЗМІ посилання на нього є обов'язковим. Редакція не завжди поділяє позиції авторів публікацій, які несуть відповідальність за подану інформацію, та залишає за собою право редактувати матеріали або не друкувати їх зовсім. Рукописи не рецензуються і не повертаються, листування з читачами – тільки на сторінках газети.